

ΕΡΓΑΣΙΑ: ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Η σωματική, πνευματική και κοινωνική υπόσταση και φύση του ανθρώπου αποτελούν και την αξία του. Οποιαδήποτε πράξη θίγει τον άνθρωπο θίγει κατά συνέπεια και την αξία του. Στην υπ' αριθμ. 1423/96 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Θράκης, δεδομένων των πραγματικών περιστατικών, καταγράφεται το έγκλημα του βιασμού καθώς και αυτό της παράνομης κατακράτησης. Στο μεν βιασμό καταστρατηγείται η γενετήσια ελευθερία ως ειδικότερη έκφραση της προσωπικής ελευθερίας, στη δε παράνομη κατακράτηση καταστρατηγείται η σωματική ελευθερία. Η ανθρώπινη ελευθερία συνιστά συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα, συνεπώς οποιαδήποτε πράξη τρίτων που περιορίζει την ελευθερία αυτή, προσβάλλει άμεσα τόσο τον ίδιο τον άνθρωπο ως οντότητα όσο και την αξία του.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

The corporal, intellectual and social existence and nature of person constitute also his/her value. Any action, which offends the person, offends also his/her value. In the decision of Three-member Court of appeal of Thrace number 1423/96, taken into account the real incidents, the crime of rape as well as that of illegal retainment is committed. In the rape the sexual freedom as a special expression of personal freedom is violated and in the illegal retainment the corporal freedom, too. The human freedom recommends constitutionally guaranteed right, and consequently any third person's action, which limits this freedom, offends immediately the human being as entity as well as his/her value.

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Νομικής, Τομέας Δημοσίου Δικαίου
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Δημοσίου Δικαίου
Μάθημα «Συνταγματικό Δίκαιο», 2003-2004
Υπεύθυνος Διδάσκων Καθηγητής: Ανδρέας Δημητρόπουλος

Σχολιασμός της υπ' αριθμ. δικαστικής απόφασης 1423/1996 του
Τριμελούς Εφετείου Θράκης
Θέμα: Η ανθρώπινη αξία-άρθρο 2 παρ.1 του Συντάγματος

Κωνσταντίνα Τρομπούκη

Αθήνα, 15.01.2004

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I) ΝΟΜΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ.....	4
II) ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ.....	4
A) ΤΟ ΑΡΘΡΟ 2 ΠΑΡ. 1 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ.....	4
αα) το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος ως συνταγματικοπολιτικό θεμέλιο της ελληνικής έννομης τάξης.....	4
αβ) περιεχόμενο του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος.....	4
αγ) ανθρωπίνη αξία και ελευθερία.....	4
B) ΤΟ ΑΡΘΡΟ 336 ΠΑΡ.1 ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ.....	5
Γ) ΤΟ ΑΡΘΡΟ 325 ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ.....	5
III) ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ.....	5
IV) ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ- ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΑΣ.....	6
A) Ο ΒΙΑΣΜΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΡΟΣΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΑΣ.....	6
B) Η ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑΚΡΑΤΗΣΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΡΟΣΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΞΙΑΣ.....	6
V) ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	7

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΠ'ΑΡΙΘΜ. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ 1423/1996
ΤΟΥ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΘΡΑΚΗΣ

I) Νομικό ζήτημα.

Στη κάτωθι δικαστική απόφαση αναφέρεται το μεγίστης σημασίας ζήτημα της ανθρώπινης αξίας. Το ερώτημα που τίθεται αφορά την εννοιολογική σημασία της ανθρώπινης αξίας, πώς θεμελιώνεται η προσβολή αυτής και πώς επιτυγχάνεται η προστασία και ο σεβασμός της όλα τα φάσματα της ανθρώπινης ζωής και ακολούθως σε όλους τους κλάδους του δικαίου. Εν προκειμένω, η υπόθεση αφορά το Ποινικό Δίκαιο και εξετάζεται η ύπαρξη ή μη ύπαρξη προσβολής της ανθρώπινης αξίας από την συμπεριφορά και στάση των κατηγορουμένων.

II) Εφαρμοστέο δίκαιο.

α) το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος.

αα) το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος ως συνταγματικοπολιτικό θεμέλιο της ελληνικής έννομης τάξης.

Το άρθρο 2 παρ.1 του Συντ. ορίζει ότι: «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελεί πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας». Η διάταξη αυτή, η οποία εντοπίζεται στο Τμήμα Α' του πρώτου μέρους του Συντάγματος, που φέρει τον τίτλο «Μορφή του Πολιτεύματος», δεν θεσπίζει μόνο «ατομικό δικαίωμα», αλλά χαρακτηρίζει το δημοκρατικό μας πολίτευμα ανθρωποκεντρικό, με θεμέλιο και κατευθυντήρια γραμμή την αξία του ανθρώπου. Η αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας αποτελεί το βασικό αξίωμα και καταστατική αρχή της ελληνικής έννομης τάξης. Όλοι οι κανόνες του δικαϊκού μας συστήματος πρέπει να εναρμονίζονται πιστά προς την ανωτέρω αρχή.

αβ) περιεχόμενο του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος.

Όσον αφορά το εννοιολογικό περιεχόμενο της ανθρώπινης αξίας, ο άνθρωπος και η ανθρώπινη αξία ταυτίζονται σε απόλυτο βαθμό. Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ανθρώπου είναι ταυτόχρονα στοιχεία της ανθρώπινης αξίας. Η σωματική, πνευματική και κοινωνική υπόσταση και φύση του ανθρώπου αποτελούν και την αξία του. Ότι είναι άνθρωπος, είναι παράλληλα ανθρώπινη αξία. Κατόπιν τούτου, κάθε ανθρώπινη ύπαρξη είναι φορέας της ανθρώπινης αξίας. Εμβαθύνοντας στη θεώρηση αυτή, κάθε πράξη που θίγει τον άνθρωπο, θίγει και την αξία του.

αγ) ανθρώπινη αξία και ελευθερία.

Οι γενικοί συνταγματικοί προσδιορισμοί της ανθρώπινης αξίας είναι η ισότητα και η ελευθερία. Κάθε φορέας της ανθρώπινης αξίας, δηλ. κάθε άνθρωπος δικαιούται να

απολαμβάνει την ισότητα και την ελευθερία. Όσον αφορά τη ελευθερία, η στέρησή της αποτελεί μεγίστης σημασίας προσβολή της ανθρώπινης αξίας, γιατί η ελευθερία συνιστά συμφυή ιδιότητα με την ανθρώπινη ζωή. Εν ολίγοις, ο άνθρωπος χωρίς την ελευθερία του χάνει τη αξία του. Συνταγματική εξειδίκευση της ανωτέρω αρχής εντοπίζεται στο άρθρ. 5 παρ. 1 του Συντ., το οποίο ορίζει ότι: «Έκαστος δικαιούται να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του». Αξίζει να υπομνηστεί, ότι η προσωπική ελευθερία διακρίνεται σε φυσική, πνευματική και κοινωνική, διάκριση που ισχύει και για την υπόσταση του ανθρώπου.

β) το άρθρο 336 παρ.1 του Ποινικού Κώδικα.

Στο εν λόγω άρθρο προβλέπεται το έγκλημα του βιασμού, το οποίο στοιχειοθετείται ως εξής: «Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και αμέσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία εξώγαμη ή σε ανοχή ή επιχείρηση ασελγούς πράξεως τιμωρείται με κάθειρξη».

γ) το άρθρο 325 του Ποινικού Κώδικα.

Το άρθρ. 325 του ΠΚ ορίζει ότι: «όποιος με πρόθεση κατακρατεί άλλον χωρίς τη θέλησή του ή του στερεί με άλλον τρόπο την ελευθερία της κίνησής του τιμωρείται με φυλάκιση και αν η κατακράτηση διήρκεσε μακρό χρονικό διάστημα, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών».

III) Πραγματικά περιστατικά της απόφασης.

Οι κατηγορούμενοι Α.Β. και Γ.Δ., περί ώραν 12η νυκτερινή της 30.10.1990, μετά από συναπόφασή τους, στην τοποθεσία "ρολόι" της πλατείας της πόλεως της Ξ., επιβίβασαν την Ε.Γ., παρά τη θέλησή της και ασκώντας επάνω της σωματική βία, σε αυτοκίνητο που οδηγούσε ο Γ.Δ. και στο οποίο συνεπέβαινε ο Α.Β.. Στη συνέχεια, παρά τις έκδηλες αντιρρήσεις της, εναντιώσεις της, κραυγές της, εκκλήσεις της για βοήθεια και παρακλήσεις της να σταματήσουν, να την αποβιβάσουν και να την αφήσουν ελεύθερη, εκείνοι παρέμειναν εντελώς απαθείς, κινήθηκαν γρήγορα, έβαλαν στη διαπασών το κασετόφωνο του αυτοκινήτου, για να μην ακούγονται οι κραυγές της από τους περαστικούς ανθρώπους και την οδήγησαν στην ερημική τοποθεσία "Μ.Π.", όπου, η παθούσα τους κατήγγειλε για βιασμό της, αλλά η ασκηθείσα ποινική δίωξη έπαυσε οριστικά κατ' άρθρο 344 ΠΚ, λόγω σχετικής δηλώσεώς της. Η διαδρομή του αυτοκινήτου διήρκεσε δέκα λεπτά, ενώ ο καταγγελλθείς βιασμός της έγινε είκοσι λεπτά μετά την άφιξη στην πιο πάνω τοποθεσία. Με τις παραδοχές αυτές, ορθώς οι κατηγορούμενοι κηρύχθησαν ένοχοι του εγκλήματος της παράνομης κατακράτησης, που υπό τα γενόμενα δεκτά πραγματικά περιστατικά αφίσταται χρονικώς από το έγκλημα του βιασμού και συρρέει αληθώς με αυτό, ενώ η κατ' άρθρο 344

ΠΚ γενομένη δήλωση της παθούσης δεν εξαλείφει το αξιόποιο και για το έγκλημα της παράνομης κατακράτησης

IV) Σχολιασμός της δικαστικής απόφασης- Προσβολή της ανθρώπινης αξίας.

α) ο βιασμός ως μέσο προσβολής της ανθρώπινης αξίας.

Στο ιστορικό της εν λόγω δικαστικής απόφασης η Ε.Γ. αναγκάστηκε να προβεί σε εξώγαμη συνουσία με τους Α.Β. και Γ.Δ., με αποτέλεσμα την πλήρωση της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος του βιασμού. Η στέρηση της ελεύθερης βούλησης εκ μέρους της Ε.Γ. σημαίνει αυτόματα στέρηση της ελευθερίας της. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η ελευθερία συνιστά γενικό συνταγματικό προσδιορισμό της ανθρώπινης αξίας, που σημαίνει ότι ανθρώπινη αξία χωρίς ελευθερία δεν υφίσταται. Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, συνάγεται ότι το έγκλημα του βιασμού προσβάλλει την αξία του ανθρώπου. Πιο συγκεκριμένα, το προστατευόμενο έννομο αγαθό του άρθρου 336 του ΠΚ είναι η προσωπική ελευθερία, η οποία στην ειδική έκφρασή της μπορεί να αποδοθεί με τον όρο "γενετήσια ελευθερία". Η γενετήσια ελευθερία αναλύεται σε δύο θεμελιώδη δικαιώματα: α) το δικαίωμα ελεύθερης επιλογής ερωτικού συντρόφου και β) το δικαίωμα επιλογής της χρονικής στιγμής που θέλει κάποιος να έχει με τον ερωτικό του σύντροφο ερωτικό διάλογο. Τα πραγματικά περιστατικά που καταγράφονται στην υπ' αριθμ 1423/1996 δικαστική απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Θράκης αποδεικνύουν, ότι η Ε.Γ. στερήθηκε τα ανωτέρω θεμελιώδη δικαιώματα, και κατ'επέκταση στερήθηκε την προσωπική ελευθερία της. Διαπιστώνεται εν προκειμένω η προσβολή της αξίας της Ε.Γ. ως ανθρώπινη ύπαρξη. Οποιαδήποτε πράξη (ο βιασμός) θίγει τον άνθρωπο (την Ε.Γ.), θίγει και την αξία του (την αξία της Ε.Γ.).

β) η παράνομη κατακράτηση ως μέσο προσβολής της ανθρώπινης αξίας.

Το έννομο αγαθό που προστατεύει το άρθρο 325 του Ποινικού Κώδικα είναι η προσωπική ελευθερία του ατόμου, και ειδικότερα η υλική ή σωματική ελευθερία. Με τον όρο σωματική ελευθερία νοείται η ελευθερία κίνησης στον φυσικό χώρο, στο φυσικό περιβάλλον. Σύμφωνα με τα προλεγόμενα, η ανθρώπινη αξία συνδέεται στενά με την προσωπική ελευθερία και κατ'επέκταση με την φυσική ή σωματική ελευθερία. Είναι επομένως ευχερώς αντιληπτό, ότι η παράνομη κατακράτηση έχει ως αποτέλεσμα την στέρηση της ελευθερίας κίνησης του ανθρώπου μέσα στο φυσικό χώρο. Στο εν λόγω ιστορικό της απόφασης, η Ε.Γ. επιβιβάστηκε παρά τη θέλησή της στο αυτοκίνητο των κατηγορουμένων και κατακρατήθηκε σε αυτό, με άμεση συνέπεια τον αποκλεισμό της εξόδου και να μην είναι σε θέση να δράσει όπως εκείνη έκρινε ορθό και σκόπιμο. Τελείται εν προκειμένω το αδίκημα

της παράνομης κατακράτησης, στερείται η Ε.Γ. την σωματική της ελευθερία. και ακολούθως προσβάλλεται η αξία της σαν άνθρωπος.

V) Συμπέρασμα.

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, συνάγεται ότι τα ποινικά αδικήματα του βιασμού και της παράνομης κατακράτησης θίγουν την ανθρώπινη αξία, ενόψει της προσβολής της προσωπικής ελευθερίας. Στο μεν βιασμό καταστρατηγείται η γενετήσια ελευθερία ως ειδικότερη έκφραση της προσωπικής ελευθερίας, στη δε παράνομη κατακράτηση καταστρατηγείται η σωματική ελευθερία.